

meegenomen, zoals bijvoorbeeld de SMART (=Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) voorwaarden gekoppeld aan inhoudelijk gemeentelijke doelen, de administratieve organisatie en interne controle met een 1e, 2e en 3e lijnscontrole en het gebruik van een subsidieregister. De verdere implementatie van de verschillende aanbevelingen zal vanaf 2025 plaatsvinden.

3.4.10 Rechtmatigheid

De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening. Een verdere toelichting op de conclusie in de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in deze paragraaf. Voor de rechtmatigheidsverantwoording is de toetsing aan het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium bepalend.

Begrotingscriterium

Lasten op programmaniveau, exclusief mutaties reserves

De raad heeft de budgetten voor de lasten en baten op programmaniveau vastgesteld.

De overschrijding en onderschrijding op de budgetten voor de baten zijn niet onrechtmatig, tenzij deze niet conform artikel 5 van de financiële verordening zijn gemeld/toegelicht. De onderschrijding op de budgetten voor de lasten zijn onrechtmatig, tenzij deze conform artikel 5 van de financiële verordening zijn gemeld/toegelicht. Alle betreffende onder- en overschrijdingen zijn conform artikel 5 toegelicht en daarmee rechtmatig.

De overschrijding op de budgetten voor de lasten zijn onrechtmatig, ook wanneer deze op grond van artikel 5 van de financiële verordening acceptabel zijn. Acceptabele onrechtmatigheden worden nader toegelicht in het jaarverslag. Niet-acceptabele onrechtmatigheden worden nader toegelicht in het jaarverslag en in deze paragraaf. In onderstaand overzicht is op programmaniveau het gebruik van de budgetten voor de lasten weergegeven, en bij overschrijdingen aangegeven of ze acceptabel zijn.

Nr.	Programma	Lasten begroting 2024 na wijzigingen	Lasten jaarrekening 2024	Lasten overschrijding	Hiervan acceptabel	Hiervan niet acceptabel
	Bestuur en					
1	Ondersteuning	5.217.766	5.914.030	696.264	696.264	
2	Veiligheid	5.825.475	5.852.141	26.667	26.667	
3	Verkeer en Vervoer	11.161.039	11.670.139	509.100		509.100
4	Economie	16.691.499	9.239.920			
5	Onderwijs	12.432.755	12.279.714			
	Sport, Cultuur en					
6	Recreatie	14.929.742	14.693.250			
7	Sociaal Domein	79.496.598	76.601.093			
8	Duurzaamheid	15.895.059	14.490.146			
	Volkshuisvesting, RO en Stedelijke					
9	Vernieuwing	6.246.709	6.559.812	313.102		313.102
	Totaal programma's	167.896.642	157.300.244	1.545.133	722.930	822.202
	Alg dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien					
AD		16.758.429	15.801.321	0		
	Totaal begrotingscriterium - lasten	184.655.071	173.101.565	1.545.133	722.930	822.202

Toelichting / beheersmaatregelen:

3. Verkeer en vervoer

De niet acceptabele overschrijding bestaat (in hoofdzaak) uit:

- € 100.000 hogere lasten doordat een taakstelling op de uitgaven van parkeren niet is gerealiseerd.
- € 408.000 hogere lasten door voor de veerbotsen hoger uitvallende inflatie op o.a. de brandstofkosten, een tijdelijk hogere bezetting door de aanloopproblemen van de elektrische veerbotsen en de reparatie van schades.

9. Volkshuisvesting, RO en Stedelijke Vernieuwing

De niet acceptabele overschrijding bestaat (in hoofdzaak) uit:

- € 71.084 hogere lasten voor enkele stedelijke vernieuwingsprojecten.
- € 378.155 hogere lasten voor enkele grondexploitaties.
- € 136.136 lagere lasten voor overige budgetten in dit programma.

Met een verbetering van de budgetbewaking en de periodieke bedrijfsvoeringsoverleggen is het streven overschrijdingen eerder te signaleren en de begroting eerder te wijzigen.

Mutaties reserves

Een afwijking op de mutaties reserves is onrechtmatig wanneer deze afwijkt van de besluitvorming van de raad. In onderstaand overzicht zijn op programmaniveau de mutaties reserves weergegeven, en bij afwijkingen aangegeven of ze onrechtmatig zijn.

Nr	Programma	Mutaties reserves begroting 2024 na wijzigingen	Mutaties reserves jaarrekening 2024	Afwijking	Hiervan rechtmatig	Hiervan onrechtmatig
Lasten						
1	Bestuur en Ondersteuning	-	-			
2	Veiligheid	-	-			
3	Verkeer en Vervoer	18.077.896	18.077.896			
4	Economie	-	-			
5	Onderwijs	10.070.597	10.070.597			
6	Sport, Cultuur en Recreatie	1.653.056	1.653.056			
7	Sociaal Domein	40.000	40.000			
8	Duurzaamheid	243.000	243.000			
9	Volkshuisvesting, RO en Stedelijke Vernieuwing	623.972	588.874	35.098	35.098	
Totaal programma's		30.708.521	30.673.423	35.098	35.098	-
AD	Alg dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	5.350.131	5.455.039	104.908	104.908	
Totaal mutaties reserves - lasten		36.058.652	36.128.462	140.006	140.006	-
Baten						
1	Bestuur en Ondersteuning					
2	Veiligheid	4.292	4.292			
3	Verkeer en Vervoer	17.842.866	17.806.994	35.872	35.872	
4	Economie	84.506	84.506			

Nr	Programma	Mutaties reserves begroting 2024 na wijzigingen	Mutaties reserves jaarrekening 2024	Afwijking	Hiervan rechtmatig	Hiervan onrechtmatig
5	Onderwijs	6.289.918	6.103.393	186.525	186.525	
6	Sport, Cultuur en Recreatie	1.830.541	1.867.129	36.588	36.588	
7	Sociaal Domein	5.095.194	5.095.194			
8	Duurzaamheid	796.213	770.190	26.023	26.023	
9	Volkshuisvesting, RO en Stedelijke Vernieuwing	200.000	190.672	9.328	9.328	
	Totaal programma's	32.143.529	31.922.369	294.335	294.335	-
AD	Alg dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien					
	Totaal mutaties reserves - baten	32.143.529	31.922.369	294.335	294.335	-
	Totaal mutaties reserves - lasten en baten			434.342	434.342	-

Toelichting / beheersmaatregelen:

De afwijkingen zijn rechtmatig. Er zijn geen beheersmaatregelen nodig.

Investeringsbudgetten

De raad heeft de investeringsbudgetten per post vastgesteld. De onderschrijding op de afgesloten investeringsbudgetten zijn niet onrechtmatig, tenzij deze niet op grond van artikel 5 van de financiële verordening gemeld/toegelicht zijn. Alle betreffende onderschrijdingen zijn conform artikel 5 toegelicht en daarmee rechtmatig.

De overschrijdingen op de investeringsbudgetten zijn onrechtmatig, ook wanneer deze op grond van artikel 5 van de financiële verordening acceptabel zijn. Acceptabele onrechtmatigheden worden nader toegelicht in het jaarverslag. Niet-acceptabele onrechtmatigheden worden nader toegelicht in het jaarverslag en in deze paragraaf. In onderstaand overzicht is per overschrijding van een investeringsbudget bepaald of deze acceptabel is.

Prog.	Investeringsbudgetten die overschreden zijn of bij afsluiting onderschreden zijn	Uitgaven begroot	Uitgaven gerealiseerd	Uitgaven overschrijding	Hiervan gereeds verwerkt in eerdere jaarrekening(en)	Hiervan acceptabel	Hiervan niet acceptabel
3	Vergroten parkeercapaciteit 2019	30.000	30.836	836		836	
3	Voorzieningengebouw Kriekenmarkt	380.000	436.511	56.511		56.511	
3	Veerboten, walvoorzieningen, stroompunten en accupakketten	9.806.026	10.382.446	576.420		200.000	376.420
3	Vervanging straatmeubilair 2023	92.000	96.183	4.183	4.183		
3	Vervanging straatmeubilair 2024	95.000	102.717	7.717		7.717	

Prog.	Investeringsbudgetten die overschreden zijn of bij afsluiting onderschreden zijn	Uitgaven begroot	Uitgaven gerealiseerd	Uitgaven overschrijding	Hiervan gereeds verwerkt in eerdere jaarrekening(en)	Hiervan acceptabel	Hiervan niet acceptabel
5	Renovatie gymzaal J van Egmond	500.000	551.350	51.350		51.350	
6	Kademuren J Bloempad en Krabsteeg	260.000	269.538	9.538		9.538	
6	Vervanging kade Paardewater 21	355.000	380.247	25.247		25.247	
Totaal begrotingscriterium - investeringen		11.518.026	12.249.827	731.801	4.183	351.198	376.420

Toelichting / beheersmaatregelen:

De niet acceptabele overschrijding bestaat (in hoofdzaak) uit:

- € 81.000 lagere uitgaven voor de veerboten.
- € 25.000 hogere uitgaven voor een scharnierbare klep op het bunkerstation Gorinchem en het vervangen van de looproosters op de aanmeerlocatie Gorinchem.
- € 45.000 hogere uitgaven voor de aanleg van de kabels t.b.v. het elektrisch varen.
- € 45.000 hogere uitgaven voor diverse kosten walvoorzieningen.
- € 96.000 hogere uitgaven voor de stroompunten.
- € 20.000 hogere uitgaven voor de projectleiding stroompunten.
- € 14.000 hogere uitgaven voor de werkzaamheden aan de infrastructuur/openbare verharding voor stroompunten.
- € 212.000 hogere uitgaven voor accupakketten.

Met een verbetering van de budgetbewaking en de periodieke bedrijfsvoeringsoverleggen is het streven overschrijdingen eerder te signaleren en de begroting eerder te wijzigen.

Voorwaardencriterium

De raad heeft het normenkader 2024 (raadsbesluiten en hogere wetgeving waaraan voor de financiële beheershandelingen moet worden voldaan) vastgesteld op 17 oktober 2024. In 2024 zijn voor de naleving van het normenkader de volgende onduidelijkheden en fouten vastgesteld.

Onderwerp	Onrechtmatigheden	Onduidelijkheden
A Contracten boven de Europese drempel(s) die niet juist zijn aanbesteed of verlengd	2.191.367	
B Inhuur van personeel boven de Europese drempel, waarbij de opdracht niet juist is aanbesteed	1.558.730	
C Niet aanbesteden conform de Gids Proportionaliteit bij opdrachten onder de Europese drempel(s)		PM
Totaal voorwaardencriterium	3.750.098	

Toelichting / beheersmaatregelen:

A. Contracten boven de Europese drempel(s) die niet juist zijn aanbesteed of verlengd

- Dit betreft contracten die qua opdrachtwaarde boven de Europese drempel(s) uitkomen, maar niet Europees zijn aanbesteed. Sinds 2020 is dit probleem bekend. De oorzaken zijn verschillend:

- Een beperkt aantal contracten van een onrechtmatige inkoop is al voor 2020 afgesloten. Een aantal hiervan liep nog door in 2024, waardoor er sprake is van een onrechtmatigheid in 2024. Wanneer de contracten aflopen en er moet opnieuw worden ingekocht zal dit rechtmatig plaatsvinden.
- Enkele softwarepakketten zijn in het verleden niet rechtmatig ingekocht. Een voortijdige vervanging van deze softwarepakketten heeft ongewenste organisatorische gevolgen. Deze onrechtmatigheid zal daarom vooralsnog blijven bestaan. Wanneer besloten wordt tot vervanging van deze softwarepakketten zal dit rechtmatig plaatsvinden.
- Sommige zaken zijn rechtmatig ingekocht, maar door in het contractmanagement af te wijken van de voorwaarden rondom verlenging en indexering, is er alsnog sprake van een onrechtmatige inkoop. Inmiddels is er contractbeheer ingevoerd.

Voor een verdere professionalisering van de inkoop is de invoering van contractmanagement wenselijk.

B. Inhuur van personeel boven de Europese drempel, waarbij de opdracht niet juist is aanbesteed

De gemeente heeft een raamovereenkomst met een detacheringsbureau voor inhuur van externe medewerkers. Er is een procedure voor het geval het bureau in de ogen van de gemeente niet de gewenste medewerkers kan leveren om door de gemeente voorgedragen medewerkers via het bureau in te huren. Deze procedure wordt regelmatig niet gevolgd door de gemeente, soms omdat in te huren medewerkers hieraan niet willen meewerken.

De organisatie is nogmaals gewezen op deze procedure, en waar mogelijk zijn of worden herstelacties op lopende inhuur doorgevoerd.

C. Niet aanbesteden conform de Gids Proportionaliteit bij opdrachten onder de Europese drempel(s)

Onder de Europese drempel(s) is de gemeente verplicht om de Gids Proportionaliteit na te leven. Deze gids is mede daarom als basis gebruikt voor het lokale inkoop- en aanbestedingsbeleid. Uit interne controle is gebleken dat de gemeente regelmatig niet handelt conform het eigen inkoopbeleid, en daarmee ook afwijkt van de Gids Proportionaliteit. Formeel is het niet naleven van deze gids een rechtmatigheidsfout. Alleen hoeft deze fout op dit moment nog niet te worden gekwantificeerd en meegeteld te worden voor de 3%-verantwoordingsgrens. Wel moet deze afwijking worden vermeld, indien het niet om incidentele situaties gaat. Geconstateerd is dat regelmatig wordt afgeweken van de gids proportionaliteit. Daarom is dit, met waarde PM, vermeld in de tabel.

Vanaf 2025 worden opdrachten die met het nieuwe financiële systeem worden verstrekt en meer dan €12.500 bedragen automatisch aan de inkopers voorgelegd ter beoordeling van de naleving van de betreffende regels. Daarmee verwachten we uiteindelijk meer aan de Gids Proportionaliteit te kunnen voldoen, danwel hiervan op een juiste wijze vooraf gedocumenteerd en beargumenteerd af te wijken. Het oude financiële systeem, dat t/m het boekjaar 2024 werd gebruikt, kende deze mogelijkheid niet.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

In 2024 is het volgende misbruik of oneigenlijk gebruik vastgesteld.

Onderwerp	Lasten / uitgaven onrechtmatigheden	Lasten / uitgaven onduidelijkheden
Totaal misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	0	0

Toelichting / beheersmaatregelen:
Geen misbruik of oneigenlijk gebruik vastgesteld.

Conclusie voor rechtmatigheidsverantwoording

Onderwerp	Onrechtmatigheden	Onduidelijkheden
Totaal begrotingscriterium - lasten programma's, exclusief mutaties reserves	1.545.133	
Totaal begrotingscriterium - mutaties reserves		
Totaal begrotingscriterium - investeringen	731.801	
- waarvan reeds verwerkt in eerdere jaarrekening(en)	-4.183	
Totaal voorwaardencriterium	3.750.098	
Totaal misbruik en oneigenlijk gebruik criterium		
Totaal	6.022.849	0
Verantwoordingsgrens: 3% totale lasten, incl dotaties aan reserves	6.276.901	6.276.901
Conclusie	Onrechtmatigheden liggen onder de verantwoordingsgrens	Onduidelijkheden liggen onder de verantwoordingsgrens

Interne controle

In 2024 zijn de interne controles uitgevoerd op basis van het interne controleplan en het uitvoeringsprogramma 2024-2025. De interne controles dragen bij aan de kwaliteit van de organisatie en sluiten aan op de doelen van de organisatieontwikkeling. Op basis van de belangrijkste geldstromen, risico's en ontwikkelingen is beoordeeld welke processen gecontroleerd worden. Bij de selectie van de processen en de uitvoering van de interne controles heeft afstemming plaatsgevonden met de accountant.

Uit de interne controles vloeien aanbevelingen voort op het gebied van de bedrijfsvoering. In 2024 is er o.a. veel aandacht besteed aan de rechtmatigheid van de inkoop en het optimaliseren van de interne controle in relatie tot de rechtmatigheidsverantwoording.

De inrichting van de administratieve organisatie en interne controle is erop gericht om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen en de risico's te beheersen.

Fraude

In de inrichting van processen en de interne controle wordt in principe rekening gehouden met het beheersen van frauderisico's.

In 2024 is een nieuwe fraude-risico-analyse opgesteld. Op basis van deze analyse worden er gefaseerd een aantal optimalisaties voor de administratieve organisatie uitgewerkt en vervolgens doorgevoerd om het risico van fraude nog beter te beheersen.

In 2024 zijn geen fraudes vanuit de eigen organisatie geconstateerd.

Accountantscontrole

De accountant heeft op 4 mei 2024 een boardletter uitgebracht over de interimcontrole 2023. In een raadsinformatiebrief van 29 mei 2024 heeft het college hierop een reactie gegeven.

Het college heeft op 11 juni 2024 met een raadsinformatiebrief een reactie gegeven op de bevindingen van de accountant in de controle van de jaarrekening 2023. De accountant heeft op 13 juni 2024 in een I&O-vergadering de bevindingen bij de controle van de jaarrekening 2023 toegelicht.

De accountant heeft op 10 oktober 2024 in een I&O/B&A-vergadering een toelichting gegeven op het controleplan 2024. Daarnaast is een aantal aandachtspunten voor de controle besproken. De raad heeft op 17 oktober 2024 ingestemd met het controleplan 2024 en de aandachtspunten voor de controle 2024.

In het najaar is de interimcontrole 2024 uitgevoerd. De raad wordt hierover in 2025 geïnformeerd.

3.4.11 Interbestuurlijk toezicht

De provincie beoordeelt op basis van een bestuursovereenkomst of gemeenten bepaalde taken volgens de wet uitvoeren. Het doel van deze overeenkomst is om afspraken te maken over de samenwerking, rollen, belangen en verantwoordelijkheden.

De raad heeft op 10 april 2024 de raadsinformatiebrief (Z/23/757234 D-905550) ontvangen met de scores van Gorinchem per toezichtgebied. Gorinchem scoorde in 2024 goed op het gebied van archief- en informatiebeheer, monumentenzorg, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening.

De huisvesting van vergunninghouders scoorde oranje en heeft daarom in 2024 meer dan gemiddelde aandacht gehad. Door fluctuaties in de opgave, de woningmarktsituatie en andere doelgroepen, wordt het steeds moeilijker de taakstelling te behalen.

3.5 Wet open overheid (Woo)

Voor de invoering van de Wet open overheid is een programma ingericht. Voor de wet staat een nog een invoeringstermijn tot zeker 2027.

In 2024 is gewerkt aan de infrastructuur die nodig is. Er is gereedschap operationeel gemaakt om te kunnen anonimiseren, er is een publicatieplek op het internet voorbereid, werkprocessen in het gemeentelijke zaakstelsel worden aangepast. De eerste tranche verplichte publicaties (organisatiegegevens) is beschikbaar gemaakt.

Tranche 2 en 3 (bestuurlijke documenten, klachten en meldingen) zijn in voorbereiding. Het gaat daarbij niet alleen over de betreffende documenten, maar vooral ook over het voldoen aan de landelijke publicatiestandaards, én het inrichten van zo eenvoudig mogelijke publicatieprocessen (met behoud vertrouwelijkheid en privacy).

De Woo zorgt ervoor dat er ook in 2024 veel Woo verzoeken zijn ingediend, welke zijn gehonoreerd en beantwoord. De Wet open overheid verplicht immers niet alleen het actief publiceren van documenten (de actieve plicht), maar stelt ook regels aan het snel reageren op vragen om (meer) informatie (de passieve plicht). Van dit laatste recht (vragen mogen stellen via een Woo-verzoek) wordt – zeker op landelijk niveau – steeds meer gebruik gemaakt. Voor Gorinchem leidt dit tot een aanzienlijke, maar nauwelijks te voorspellen werkdruk op wisselende plekken binnen de interne organisatie.